

Pedagogisch beleid en pedagogische kansen

Inleiding

Over Prokino

Stichting Prokino (Prokino) is een landelijke jeugdinstantie die kinderopvang, peuterspeelzalen, een gastouderbureau, jeugdzorg en GGZ-activiteiten aanbiedt. Haar maatschappelijke doelstelling luidt:

"Het op professionele wijze bevorderen van de ontwikkeling van kinderen, jongeren en jongvolwassenen door als aanbieder van kinderopvang, peuterspeelzalen, jeugdzorg of anderszins, huisvesting, opvang, verzorging, opvoeding en of andere hulp te verlenen en samen te werken met andere instellingen die een zelfde doel beogen."

De ontstaansgeschiedenis van Prokino ligt binnen stichting Meander. Meander biedt huisvesting aan kinderen van ouders met een -vanwege het beroep- trekkend en/of varend bestaan. De internaten en gezinshuizen van Meander zitten door heel het land. Tussen Prokino en Meander bestaat een nauwe samenwerking.

Basis voor de verschillende activiteiten van Prokino is de doorgaande ontwikkelijn 0-23 jaar. Vanuit deze basis wordt gekeken wat nodig is voor de ontwikkeling van elk kind, ongeacht de opvangvorm waar het kind naar toe gaat. Ter ondersteuning van de doorgaande ontwikkelijn gaat Prokino waar mogelijk samenwerkingsverbanden aan met verschillende partners.

Stichting Prokino kent een drietal kernwaarden dat door de hele organisatie is terug te vinden: *samen, ondernemend* en *groeien*. Deze waarden bepalen de richting van het handelen.

Samen

Stichting Prokino doet haar werk niet alleen, maar samen. Wij delen de verantwoordelijkheid als professioneel opvoeders samen met ouders. Daarnaast werkt Prokino samen met scholen in kindercentra en andere professionele partners. In deze samenwerking staan ouder en kind centraal. Prokino biedt kinderen een omgeving waar ze elkaar ontmoeten, ervaringen delen en waarden en normen krijgen bijgebracht. Een kind ontwikkelt zich immers samen met leeftijdsgenoten, ouders en andere volwassenen.

Ondernemend

Ondernemend staat voor initiatief, afstemmen op, en aanpassen aan de omgeving en anderen. Ondernemend betekent voor de kinderen van Prokino dat we ze een vertrouwde en veilige omgeving bieden, van waaruit ze zonder angst nieuwe dingen durven ondernemen en stappen durven zetten. Voor medewerkers vertaalt ondernemend zich in de ruimte die ze krijgen om zelf activiteiten te ondernemen. Prokino als organisatie is ondernemend, omdat ze continu op zoek is naar vragen die leven in de samenleving en daar zo goed mogelijk op probeert in te spelen.

Groeien

Groeien houdt in ontwikkelen, ontdekken, wijzer worden, verbeteren, meer betekenis krijgen, et cetera. Groeien vertaalt zich voor de kinderen van Prokino in 'worden wie je bent'. Groeien betekent voor de medewerkers van Stichting Prokino dat ze het vertrouwen en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen in het werk. Groeien betekent voor Prokino als organisatie groeien in haar professionaliteit en kwaliteit.

Het pedagogisch beleid

Centraal de kaders, decentraal de uitvoering

Een belangrijk uitgangspunt van Prokino is dat werken met en voor kinderen mensenwerk is, waar deskundige medewerkers zich met hart en ziel voor inzetten. Deze inzet is de basis voor een goede kwaliteit. Prokino geeft medewerkers binnen een gemeenschappelijk kader hier zoveel mogelijk ruimte voor. Op centraal niveau worden de centrale randvoorwaarden gecreëerd. De invulling van het dagelijkse werk wordt zo laag mogelijk in de organisatie bepaald.

Eén van de centrale randvoorwaarden die vanuit het centraal kantoor aan medewerkers gesteld worden, is onderliggend stuk; "Het pedagogisch beleid en de visie op pedagogische kansen binnen de kinderopvang"¹. Binnen de centrale kaders die dit beleid aangeeft, geven medewerkers invulling aan hun dagelijks pedagogisch handelen. Deze werkwijze maakt het mogelijk om het pedagogisch handelen te laten aansluiten bij de lokale situatie en in het geval van een BSO bij pedagogische uitgangspunten van de school. Hoe de dagelijkse praktijk er uitziet staat beschreven in het locatieplan van een locatie.

De pedagogische doelen

Uitgangspunt voor het pedagogisch beleid van Prokino zijn de vier pedagogische doelen uit de Wet op de Kinderopvang:

1. Het bieden van sociaal-emotionele veiligheid

Kinderopvang biedt een veilige en gezonde omgeving. De kinderen voelen zich vertrouwd met één of meer pedagogisch medewerkers of gastouder, en voelen zich veilig met en tussen de andere kinderen in de groep. Onderdeel zijn van een stamgroep geeft een gevoel van vertrouwdheid. De activiteiten zijn vertrouwd en het spelmateriaal is herkenbaar. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om zich te ontwikkelen en nieuwe mensen en dingen te ontdekken.

2. Het stimuleren van de persoonlijke competentie

Kinderopvang biedt een omgeving die kinderen uitdaagt en de eigenwaarde en autonomie stimuleert. Uitdagingen krijgen op verschillende manieren vorm, zoals de inrichting van de ruimten, de beschikbaarheid van specifiek spelmateriaal, groepsleiding die spel uitlokt en begeleidt en de aanwezigheid van bekende leeftijdgenoten. Op de opvang of bij een gastouder krijgen kinderen kansen om hun eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Hierbij wordt aandacht besteed aan emotionele competenties, motorische en zintuiglijke competenties, cognitieve competenties en creatieve competenties.

3. Het stimuleren van de sociale competenties

Kinderen ontwikkelen zich binnen een sociale omgeving. De kinderopvang of opvang bij een gastouder biedt een omgeving die omgaan met andere kinderen stimuleert en het samen dingen doen mogelijk maakt. Ze leren hulp vragen en ontvangen, ze leren op hun beurt te wachten en rekening te houden met elkaars gevoelens en vriendschappen te sluiten.

4. Overdracht van waarden en normen

Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere mensen met andere ideeën en met de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Het stimuleren van het eigen maken van waarden en normen en het respecteren van

¹ Dit beleidsdocument richt zich zowel op kinderdagopvang, peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang als op gastouders. In dit document wordt hierna gesproken over kinderopvang; daarmee worden alle genoemde vormen bedoeld. Hetzelfde geldt voor de benaming pedagogisch medewerker of groepsleiding, daarmee worden ook gastouders bedoeld.

de mening en de waarden en normen van anderen is onderdeel van het dagelijkse werk binnen de kinderopvang.

Worden wie je bent

Behalve de vier genoemde doelen geeft de visie van Prokino op de ontwikkeling van kinderen en haar rol als professioneel opvoeder richting aan de inhoud van het pedagogisch beleid. Deze visie heet 'Worden wie je bent' (WWJB) en is overkoepelend over de kinderopvang, peuterspeelzalen, gastouders, jeugdzorg, GGZ-activiteiten en de internaten van Meander. De visie beschrijft vijf componenten die Prokino van belang acht bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren:

- Zicht krijgen op de eigen identiteit en interesse
- Bewerkstelligen van een positief zelfbeeld en vertrouwen in eigen kunnen
- Leren kennen van normen en waarden
- Opdoen van kennis en vaardigheden op diverse leefgebieden
- Bewerkstelligen van zelfregulatie

Kort samengevat zegt de visie dat pedagogische medewerkers van Prokino ieder kind de ruimte geven om zich optimaal te ontwikkelen; in een eigen tempo en op basis van eigen interesses en talenten. Het doel is kinderen en jongeren zo goed mogelijk voor te bereiden op het zelfstandig invulling kunnen geven aan hun toekomst; 'Worden wie je bent'. Verderop in dit pedagogisch beleid zal regelmatig worden verwezen naar de vijf componenten.

Uitgangspunten van het pedagogisch beleid

Prokino gaat ervan uit dat ieder kind geboren wordt als individu met een eigen temperament en persoonlijke kwaliteiten. De individuele aanleg en de invloed van de omgeving zijn gezamenlijk bepalend voor de ontwikkeling van het kind. In het kindercentrum of bij de gastouder komt het kind in een andere omgeving dan thuis of school. Het kind ontmoet leeftijdgenoten, andere volwassenen en ontdekt speel- en ontwikkelingsmogelijkheden. Regels, gewoontes en gebruiken zijn anders dan het kind thuis of op school gewend is. Het kind leert om in een grotere groep dan de thuissituatie te leven. Op de buitenschoolse opvang wordt het kind -na een dag structuur op school- een leuke en leerzame invulling van de vrije tijd geboden.

Hoewel het geen thuis is wil Prokino wel graag dat de opvang een tweede thuis wordt voor de kinderen, met een huiselijke sfeer waarin elk kind gezien en gekend wordt en persoonlijke aandacht krijgt. De rol van pedagogisch medewerkers is hierbij essentieel. Vanuit een veilige basis kan het kind de wereld om zich heen gaan ontdekken en begrijpen. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor het begeleiden van de kinderen binnen het groepsproces en heeft oog voor het individuele kind. Daarbij stelt zij heldere regels en schept voorwaarden waarbinnen de kinderen (positieve) ervaringen kunnen opdoen en zich optimaal kunnen ontplooiën. Bij het stellen van regels zullen met name op de BSO, ook de kinderen worden betrokken.

Pedagogische kansen

Prokino kinderopvang heeft een bijzondere ambitie met haar kindercentra. Zij ziet kansen liggen, om de kernfunctie uit te breiden naar 'het bieden van goede verzorging, opvoeding en spel- en ontwikkelingsmogelijkheden aan kinderen'. Prokino wil haar kindercentra als laagdrempelige expertisecentrum in gaan zetten, van waaruit ouders en kinderen extra pedagogische ondersteuning kunnen krijgen. Mede afhankelijk van de vraag naar bepaalde vormen van ondersteuning en van het reeds bestaande aanbod in een bepaalde regio, zal elke locatie extrafuncties gaan aanbieden of wordt doorverwezen als binnen de locatie de

benodigde ondersteuning niet kan worden geboden. Concreet valt te denken aan bijvoorbeeld actief en systematisch stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen, opvoedingsondersteuning aan ouders en preventie/vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen.

Kwaliteitsbewaking

Kwaliteitsbewaking binnen Prokino vindt plaats binnen de kaders van de Wet op Kinderopvang en de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet Oké). Bewaken betekent ook evalueren en indien nodig aanpassen. In een cyclus van vier jaar wordt het pedagogisch beleid volledig herzien. Dit proces vindt plaats in overleg met ouders en de directie. Indien nodig zal het pedagogisch beleid eerder worden aangepast.

Op basis van het centrale pedagogisch beleid wordt per locatie een locatieplan geschreven. In het locatieplan wordt concreet beschreven hoe praktisch invulling wordt gegeven aan het pedagogisch beleid. Het locatieplan wordt door de locatie elk jaar opnieuw geëvalueerd en waar nodig aangevuld of gewijzigd. De wijzigingen binnen het locatieplan komen terug in de jaarplannen van de betreffende locatie. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd in hoeverre de gestelde doelen goed zijn opgepakt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 t/m 3 worden elk van de pedagogische doelen verder uitgewerkt en wordt beschreven welke kansen Prokino binnen elk van de vier doelen ziet. De hoofdstukken 4 en 5 beschrijven hoe we beleid en kansen organisatorisch vorm geven.

1. EEN VEILIGE EN VERTROUWDE OMGEVING

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling. Het draagt bij aan het welbevinden van de kinderen. Een onveilige omgeving staat het realiseren van de andere pedagogische doelstellingen in de weg. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om te leren en zich te ontwikkelen. Naast emotionele veiligheid is fysieke veiligheid van even groot belang. In een fysiek veilige omgeving heeft het kind ruimte om te ontdekken en te groeien. Prokino acht de volgende elementen van belang om een veilige en vertrouwde omgeving te kunnen bieden:

1. Structuur
2. Groepssamenstelling
3. Vertrouwenscontact met de pedagogisch medewerker
4. Inrichting van de binnen- en buitenruimte
5. Veilige en gezonde leefomgeving
6. Pedagogische kans; onderzoek naar welbevinden

1.1. Structuur

Het bieden van structuur in de dag geeft kinderen houvast en herkenning en daarmee het gevoel van veiligheid. In het dagritme wordt daarom gebruik gemaakt van vaste rituelen rondom het eten, slapen, afscheid nemen en bijzondere gebeurtenissen zoals feestdagen en verjaardagen. Structuur krijgt ook vorm door vaste momenten aan te bieden voor vrij spel en groepsactiviteiten.

1.2. Groepssamenstelling

Prokino werkt binnen de kinderopvang zowel met verticale als horizontale groepen. Ongeacht leeftijdsopbouw van de groep zitten kinderen in een zogenaamde stamgroep; een groep met een vaste samenstelling in een eigen groepsruimte met vaste pedagogisch medewerkers. Kinderen leren hierdoor elkaar en de pedagogisch medewerkers goed kennen. Bij gastouders leren kinderen de gastouder goed kennen door de kleinschaligheid van de opvang. Dit vormt een belangrijke basis voor veiligheid en vertrouwen. Onderdeel zijn van een groep geeft kinderen het gevoel erbij te horen. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen. Een veilig en vertrouwd gevoel geeft kinderen ruimte om te ontdekken en buiten de eigen stamgroep activiteiten te ondernemen.

1.3. Vertrouwenscontact met de pedagogisch medewerker

Het opbouwen van het contact met pedagogisch medewerkers is cruciaal. Voor elk kind is het belangrijk de pedagogisch medewerkers te leren kennen als volwassenen die het kan vertrouwen, die aandacht geven, liefdevol en zorgzaam zijn en interesse hebben in het kind. In het handelen sluit de pedagogisch medewerker aan bij de eigenheid en het ontwikkelingsniveau van het kind. Kinderen zich gewaardeerd en geaccepteerd laten voelen om 'zichzelf' is het grootste cadeau dat pedagogisch medewerkers kunnen geven. Pedagogisch medewerkers geven kinderen de kans om dingen zelf te doen en te leren, en respecteren daarmee de autonomie van het kind. 'Zelf doen' is immers een basale behoefte van kinderen. Pedagogisch medewerkers werken actief aan een positieve groeps sfeer en helpen ieder kind om deel van de groep te worden.

Binnen de structuur van de groep, wordt ruimte gemaakt voor de individuele behoefte van ieder kind. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers alert zijn en open staan voor de signalen die het kind geeft. In de communicatie over en weer nemen ze de tijd om actief te

luisteren. Het kind krijgt zo het gevoel dat het bij de pedagogisch medewerkers terecht kan en dat het serieus genomen wordt. De pedagogisch medewerker probeert zo effectief mogelijk te communiceren, gebruikt positieve lichaamstaal en geeft uitleg en informatie.

1.4. Inrichting van de locatie

Kwaliteit van binnen- en buitenruimten wordt bepaald door de mate waarin het kind uitdagingen aangeboden krijgt. Een kind heeft een veilige plek nodig, van waaruit het ergens naar toe kan gaan om nieuwe ervaringen op te doen en waar het weer terug naar toe kan komen om de ervaring te verwerken. Vanuit die gedachte kijkt Prokino naar ruimten. De veiligheid van een plek wordt deels bepaald door de inrichting. Met een goede inzet van akoestiek, licht en kleur, kan een ruimte geborgenheid bieden. Indeling is eveneens een bepalende factor. Groepsruimtes worden gezellig en zoveel mogelijk overzichtelijk ingericht. Belangrijk is dat kinderen voldoende ruimte hebben om te spelen, er verschillende hoeken zijn en veel daglicht is. De inrichting van elke groep is aangepast aan de leeftijdsgroep die er in gehuisvest is. Dit geldt ook voor de buitenruimtes; veel overzicht voor pedagogisch medewerkers bij jonge kinderen en bij oudere kinderen juist aparte hoeken waar ze zich zonder direct toezicht van pedagogisch medewerkers af en toe kunnen terugtrekken.

1.5. Veilige en gezonde leefomgeving

Naast het zo optimaal mogelijk waarborgen van emotionele veiligheid vindt Prokino een veilige en gezonde leefomgeving voor de kinderen belangrijk. Jaarlijks worden op alle groepen en bij alle gastouders veiligheid- en gezondheid risico-inventarisaties uitgevoerd. Waar nodig worden maatregelen getroffen om de veiligheid en gezondheid van de kinderen zo optimaal mogelijk te garanderen. Dat kan zijn in de vorm van technische aanpassingen en/of het begeleiden van personeel in het werken met protocollen en werkinstructies, of in de vorm van huisregels voor de kinderen. Doel is dat voor alle kinderen binnen en buiten een veilige en uitdagende leefomgeving ontstaat.

1.6. Pedagogische kans: monitoren van welbevinden

Op alle locaties wil Prokino in de komende periode op gestructureerde wijze het welbevinden van kinderen gaan monitoren. Onder welbevinden verstaan we dat kinderen zich veilig voelen, een gezonde ontwikkeling doorlopen en bij hen passende stimulatie krijgen. Daar waar vanuit de gemeente een vastgestelde methodiek is, wordt hierbij aangesloten. Voor locaties die niet met een overkoepelende methodiek werken, heeft Prokino een eigen methodiek ontwikkeld; *Samen kijken naar kinderen (SKNK)*. SKNK bestaat uit kind-kijklijsten waarmee op de verschillende ontwikkelingsgebieden de ontwikkeling van kinderen kan worden gevolgd. SKNK heeft kind-kijklijsten voor kinderen van 0 tot en met 4 jaar en kijklijsten voor BSO-kinderen. Bij oudere kinderen vraagt Prokino daarnaast of ze ook zelf een vragenlijst in willen vullen wat ze van de bso vinden.

Met ouders zal op reguliere momenten een gesprek plaatsvinden over de ontwikkelingsstappen van hun kind. Per locatie zal worden beschreven op welke manier en met welke methodiek dit structureel zal worden opgepakt.

Het monitoren van welbevinden zal waar mogelijk binnen een breder samenwerkingsverband worden geplaatst. Consultatiebureaus zijn een belangrijke partner voor de jongste kinderen. Bij kleuters die de overstap naar school maken, komt school in beeld als overdrachtspartner. Prokino zal zich – met goedkeuring van ouders – binnen een samenwerkingsverband inzetten voor een warme overdracht van individuele kinderen.

2. PERSOONLIJKE COMPETENTIES

In dit hoofdstuk komen vier componenten uit de visie van Prokino (zie hoofdstuk 1) aan bod, namelijk *Zicht krijgen op de eigen identiteit en interesses van een kind, Bewerkstelligen van een positief zelfbeeld en vertrouwen in eigen kunnen, Opdoen van kennis en vaardigheden op verschillende leefgebieden en Bewerkstelligen van zelfregulatie.*

Persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit stellen het kind gedurende zijn leven in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Persoonlijke competentie heeft ook te maken met het ontwikkelen van een eigen identiteit, steeds beter weten wat je wilt en wat je wel en niet zo goed kunt. De ontwikkeling van persoonlijke competenties wordt gestimuleerd door verschillende zaken. Prokino besteedt in haar opvang aandacht aan het aansluiten bij de ontwikkelingsfasen, het bevorderen van zelfstandigheid en zelfredzaamheid en ontwikkelingsgericht werken.

Prokino wil daarnaast twee pedagogische kansen benutten; ontwikkelingsstimulering en de opvang van bijzondere kinderen.

2.1. Aansluiten bij de ontwikkelingsfasen

Ieder kind ontwikkelt zich in zijn/haar eigen tempo en op zijn/haar eigen manier. In de groep krijgt het kind de ruimte om zich te ontwikkelen op lichamelijk, sociaal-emotioneel, verstandelijk en creatief gebied. De pedagogisch medewerker kent de verschillende fasen waarin kinderen zich ontwikkelen en volgt die ontwikkeling. De pedagogisch medewerker sluit aan bij wat het kind kan en stimuleert het kind waar nodig. In de groep zitten kinderen met verschillende ontwikkelingsniveaus. In de praktijk blijkt dat kinderen elkaar stimuleren en van elkaar leren.

2.2. Bevorderen van zelfstandigheid en zelfredzaamheid

De eerste jaren van een kind zijn bepalend wat betreft de ontwikkeling van een gezonde mate van basisvertrouwen. Het gaat om vertrouwen in zichzelf, in hun ouders en in het verlenge daarvan in hun pedagogisch medewerkers en andere opvoeders. Vanuit dit basisvertrouwen durven kinderen de wereld en hun eigen kunnen te gaan ontdekken. Zo leren kinderen steeds meer vaardigheden.

Zeker ook in de groep worden zelfstandigheid en zelfredzaamheid gestimuleerd. Zelfstandigheid hangt nauw samen met zelfvertrouwen. Het kind ontwikkelt zelfvertrouwen als het wordt gewaardeerd, gerespecteerd en uitdagingen overwint. De pedagogisch medewerker toont respect voor de autonomie van het kind, zijn kleine overwinningen en daagt het kind uit tot het zetten van een volgende stap. Bij de oudere kinderen krijgt zelfstandigheid geleidelijk aan een andere invulling. Kinderen worden meer en meer betrokken bij de organisatie van de opvang; ze mogen meedenken over activiteiten die worden georganiseerd, over regels die op de groep gelden en ze krijgen steeds meer ruimte om buiten het direct toezicht van de pedagogisch medewerkers activiteiten te ondernemen. Dit gebeurt in overleg met ouders.

2.3. Pedagogische kans: Ontwikkelingsstimulering

De pedagogisch medewerker volgt elke dag de ontwikkeling van de kinderen. Door de juiste activiteiten, spelletjes en stimulans aan te bieden, stimuleert de pedagogisch medewerker de drang van het kind om –steeds zelfstandiger– de wereld te leren kennen en begrijpen. Bij 0-4 jaar gaat het bv om het stimuleren van de eerste woordjes en kiezen wat ze op hun boerham willen. Bij kinderen in de basisschooltijd gaat het veel meer om zelf keuzes maken

wat en met wie ze wat gaan doen. Deze keuzevrijheid maakt de bso uniek ten opzicht van school.

Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat in de dagelijkse praktijk van de opvang en met het juiste aanbod aan activiteiten en materialen, de volgende ontwikkelingsgebieden worden aangesproken:

1. cognitieve ontwikkeling
2. sociaal-emotionele ontwikkeling en vaardigheden
3. motorisch-zintuigelijke ontwikkeling
4. communicatieve ontwikkeling
5. creatief-beeldende ontwikkeling

Pedagogisch medewerkers houden hierbij de individuele mogelijkheden en interesses van een kind (één van de componenten uit de visie van Prokino) van elk kind in de gaten. Als een kind een eerste zetje nodig heeft of juist wat meer ruimte, houden ze hiermee rekening.

Ter ondersteuning van het ontwikkelingsgericht werken, zet Prokino op haar kinderdagverblijven Voor- en Vroegschoolse (VVE) programma's in. De meest gebruikte programma's binnen Prokino zijn:

- Puk & Ko en Uk & Puk
- Piramide
- Startblokken

Prokino heeft daarnaast in samenwerking met de Stichting voor Landelijk Onderwijs aan Varenden Kinderen (LOVK) een ontwikkelingsgericht programma voor peuters ontwikkeld; Voorsprong. Dit programma wordt zowel op kinderopvanglocaties van Prokino gebruikt als door een groot aantal gastouders. Zij worden ook zoveel mogelijk gestimuleerd om met een VVE-programma te werken. Voorsprong is hier met name geschikt voor, aangezien dit programma van oorsprong een programma voor de thuissituatie is.

Uitgangspunten voor het gebruik van VVE-programma's zijn het vroegtijdig (kunnen) observeren en signaleren en het systematisch kunnen stimuleren van de ontwikkeling van ieder kind. Onze medewerkers worden zoveel mogelijk hierop toegerust door gerichte training en ondersteuning.

Het belang van een breed en flexibel voorschools educatief (VVE-)aanbod ligt volgens Prokino in de kans om gelijke kansen te kunnen bieden aan alle kinderen bij de start van hun schoolcarrière. Met een VVE-aanbod worden kinderen beter voorbereid op de overgang van opvang naar het basisonderwijs en wordt vormgegeven aan de zogenaamde doorlopende ontwikkellijn.

Een VVE-programma biedt daarnaast de mogelijkheid kinderen te ondersteunen die extra begeleiding nodig hebben. Als blijkt dat een kind weinig vorderingen maakt, ondanks voornoemde inspanningen, kunnen VVE-activiteiten in kleiner groepsverband of individueel worden aangeboden. In kleiner verband is meer individuele aandacht voor het kind en meer herhaling mogelijk. VVE-activiteiten zijn gericht op de eerder genoemde ontwikkelingsgebieden.

Om de doorgaande ontwikkellijn verder te faciliteren, werkt Prokino veel samen met scholen (al dan niet in bredeschool-verband) om af te stemmen bij de keuze van het VVE-programma. Een goede overdracht tussen dagopvang en basisonderwijs en dagopvang en buitenschoolse opvang draagt bij aan betere resultaten bij voorschoolse educatie. Prokino sluit op veel locaties aan bij de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en de overdrachtsformulieren die binnen het LEA worden afgesproken. Op andere locaties wordt in overleg met school gekeken hoe de overdracht van opvang naar school vorm kan krijgen.

Voor de oudere kinderen op de bso is geen vaststaande ontwikkelingsmethodiek. Prokino heeft wel ruime expertise in huis om te begrijpen en in te grijpen als er iets is dat de ontwikkeling van een kind remt. De pedagogisch medewerker kan een kind extra ondersteunen met behulp van gerichte activiteiten die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van het kind. Hierbij wordt een directieve en positieve manier van benaderen gehanteerd, waarbij het accent ligt op het stimuleren en activeren van het kind. Zo nodig werken we samen met externe partijen om ondersteuning voor deze behoeften te verbeteren. Daarin zijn de uitgangspunten van de school voor ons leidend!

Bij deze leeftijdscategorie hecht Prokino waar nodig veel belang aan structureel overleg tussen school en opvang. De gegevens over het welbevinden (zie 1.6.) kunnen bij dit overleg – na goedkeuring van de ouders- een rol spelen.

2.4. Pedagogische kans: bijzondere kinderen

In een aantal regio's verzorgt Prokino ggz-activiteiten; begeleiding van kinderen, jongeren en hun ouders met een psychiatrische indicatie. Begeleiding vindt individueel en in groepsverband plaats. Doel van de begeleiding is om de persoonlijke situatie van zowel kind als het gezin van het kind te verbeteren. Het kind leert de eigen mogelijkheden maximaal te benutten en te ontwikkelen om uiteindelijk zo zelfstandig mogelijk te kunnen functioneren in de maatschappij. Gezinsleden leren elkaar te begrijpen en accepteren, waardoor het gezin als geheel vaardiger wordt in het omgaan met alledaagse situaties.

Deze ggz-expertise zet Prokino graag in op haar kinderopvanglocaties. Kinderopvang en gastouderopvang moet volgens Prokino voor alle kinderen, ook kinderen met een vraag naar specifieke ondersteuning, toegankelijk zijn. De basisgedachte van Prokino is 'gewoon waar mogelijk, speciaal waar nodig'. Centraal staat dat alle kinderen de aandacht en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Het welbevinden en plezier van alle kinderen in de opvang is daarbij uitgangspunt.

Kinderdagverblijf

Op sommige locaties van Prokino is het al gewoonte dat enkele 'bijzondere kinderen' mee doen in de reguliere groep. Zij kunnen kind zijn samen met de andere kinderen in een stabiele en tegelijkertijd uitdagende omgeving. Andere kinderen zijn gebaat bij opvang in een aparte, kleinere groep, zodat meer 'opvang op maat' kan worden geboden. Dat maakt meer individuele aandacht en meer aandacht voor rust en structuur mogelijk.

Bso+

Prokino sluit aan bij de ontwikkeling naar passend onderwijs die gaande is. Deze ontwikkeling stopt niet op school, maar gaat volgens Prokino over in 'passende opvang'. Op basis van de ggz-expertise maakt Prokino de combinatie tussen de vrijetijdsvoorziening van een reguliere bso en de individuele begeleiding gericht op het leren benutten van de eigen mogelijkheden vanuit de ggz. Op de bso+ leren kinderen met een psychiatrische stoornis al spelenderwijs op basis van een individueel begeleidingsplan. Tijdens het spelen en de activiteiten wordt ieder kind door de pedagogisch medewerkers op basis van dit plan begeleid.

Momenteel zijn veel bso+ locaties van Prokino aangesloten bij een speciaal onderwijsschool. Met het oog op de ontwikkeling naar passend onderwijs wil Prokino het mogelijk maken om ook op 'reguliere' bso's kinderen met een speciale vraag op te vangen. Met dit aanbod wil Prokino voor zoveel mogelijk kinderen een fijne tijd na school verzorgen. Zo gewoon mogelijke opvang, met een plusje waar nodig.

3. SOCIALE COMPETENTIES

In dit hoofdstuk komt de component *Het leren kennen van normen en waarden* uit de visie van Prokino naar voren. Leven in een grotere groep dan het gezin vraagt van een kind meer specifieke vaardigheden, zoals je kunnen verplaatsen in een ander, communiceren met anderen, samenwerken. Kortom, sociale competenties omvat een heel scala aan sociale kennis en vaardigheden. Om kinderen te ondersteunen bij deze sociale ontwikkeling vindt Prokino de volgende aspecten van belang:

1. Begeleiden sociale ontwikkeling
2. Leren hanteren van normen en waarden
3. Groepsactiviteiten

3.1. Begeleiden sociale ontwikkeling en de sociale competentie

In het kindercentrum en bij een gastouder komt het kind in contact met andere kinderen en volwassenen. Hier wordt een basis gelegd voor sociale vaardigheden die het kind nodig heeft. Kinderen kijken naar elkaar, reageren op elkaar, leren naast elkaar en met elkaar te spelen. Ze nemen deel aan groepsgebeurtenissen, leren een bijdrage aan het groepsgebeurtenis te leveren en leren om hulp te geven en te ontvangen. De relatie met leeftijdgenootjes wordt steeds waardevoller. Kinderen leren al doende wat werkt en niet werkt in vriendschap en krijgen van de pedagogisch medewerkers een kader waarbinnen ze dat kunnen ontdekken. De pedagogisch medewerker begeleidt de groep zodanig dat elk kind tot zijn recht komt en bewaakt de groepssfeer. Het ene kind heeft meer stimulans nodig om voor zichzelf op te komen en het andere kind moet juist meer leren delen. Oudere kinderen krijgen meer en meer verantwoordelijkheid in het samen iets opzetten en leren vaardigheden als samenwerken en het voortouw nemen.

3.2. Normen en waarden (leren) hanteren

Een kindercentrum biedt een breder samenlevingsverband dan het gezin en/of school. Kinderen komen in aanraking met andere culturen en andere gewoontes en gebruiken. De groep biedt de mogelijkheid om kinderen van elkaar te laten leren. De belangrijkste waarde die gehanteerd wordt in de omgang met elkaar is respect. Respect hebben betekent elkaar in zijn waarde laten. Gedrag mag afgekeurd worden, maar een persoon niet. Verschillen tussen kinderen in afkomst en gewoontes worden geaccepteerd.

De pedagogisch medewerker probeert zich zoveel mogelijk te verplaatsen in de belevingswereld van het kind. In de overdracht van normen en waarden heeft de pedagogisch medewerker een belangrijke voorbeeldfunctie en invloed op de ontwikkeling van positief en sociaal gedrag.

Rond het derde levensjaar begint het geweten meer vorm te krijgen. Vanaf dat moment willen kinderen graag meer uitleg over de regels. Ze willen begrijpen waarom iets niet mag en gaan grenzen verkennen. Grenzen verkennen is kenmerkend voor de gehele schoolperiode; vanaf de peuterleeftijd waarin grenzen tussen 'mijn wereld' en 'jouw wereld' worden ontdekt tot de puberteit waarin jongeren van alles uitproberen, denken van alles te kunnen en niet geloven dat hen iets kan overkomen. De gebieden waarop wordt geëxperimenteerd verschillen per leeftijdsfase. Pedagogisch medewerkers kennen de verschillende experimenteerfasen. Ze leggen – op een bij de leeftijd passende manier – uit waarom bepaald gedrag niet past en bieden de peuter alternatief gedrag.

De pedagogisch medewerkers stellen regels op die in de groep gelden. De regels hebben betrekking op hoe je met elkaar omgaat, zoals samen spelen en samen delen en een ander kind geen pijn doen. De kinderen leren respectvol met elkaar om te gaan. Om bij de groep te horen, houden kinderen zich over het algemeen aan de regels. Hoe ouder kinderen worden des te meer inspraak ze krijgen in de regels. Zo leren ze verantwoordelijkheid te dragen. Afspraken die je gezamenlijk hebt gemaakt, leg je niet zomaar naast je neer.

3.3. Groepsactiviteiten

Groepsactiviteiten helpen kinderen hun weg in de groep te vinden. De pedagogisch medewerkers organiseren verschillende activiteiten voor alle kinderen en bieden – binnen het programma - zoveel mogelijk ruimte voor vrij spel. In onze belevingswereld is het belangrijk dat kinderen leren om goed met elkaar om te gaan. Door samen te spelen leren jonge kinderen veel over sociale regels die gelden, zoals op je beurt wachten en elkaar helpen. Pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen dan ook om deel te nemen aan alle activiteiten, al dan niet met wat extra ondersteuning om het eerste stapje te (durven) zetten.

De bso heeft een uitdagend activiteiten aanbod met workshops waarin aandacht is voor sport, spel, en cultuur en wat oudere kinderen het club-gevoel biedt; een plek waar ze hun vrienden kunnen ontmoeten en waar ze van alles kunnen ondernemen. Ook bij gastouders staan elke dag leuke en afwisselende activiteiten op het programma. Kinderen kunnen zo kennismaken met activiteiten die ze normaal gesproken misschien niet zouden doen. De bso kan ook een plek zijn om huiswerk te maken. Kinderen leren aan de hand van groepsactiviteiten ook wat 'democratisch functioneren' is; samenwerken, rekening houden met anderen, en conflicten op lossen. Kinderen leren met groepsactiviteiten te oefenen met verschillende groepsrollen en om verantwoordelijkheid te nemen en te dragen.

Voor elke vakantie wordt een speciaal activiteitenprogramma gemaakt. Bij het opstellen van een vakantieprogramma spelen verschillende zaken een rol; wensen van de kinderen, mogelijkheden in de directe omgeving en samenwerkingsverbanden met school, sport- en cultuurverenigingen. Zeker binnen bredeschoolverband kan vaak een breed aanbod worden gerealiseerd. De veiligheid en vertrouwde van de eigen groep vormt is hierbij altijd uitgangspunt.

3.4. Pedagogische kans: kinderopparticipatie

In 1994 is door Nederland het VN (verdrag voor de rechten van het kind) ondertekend. Daarin staat dat kinderen onder andere recht hebben op informatie en participatie. Kinderopparticipatie is volgens Prokino een mentaliteit en geen activiteit. Het is een rode draad in de omgang met kinderen. Dit geldt zeker voor de buitenschoolse opvang waar kinderen hun vrije tijd doorbrengen. Om kinderen mee te laten beslissen over de invulling van hun vrije tijd, zet Prokino kinderopparticipatie in. Kinderen mogen meedenken over en meehelpen met het organiseren van activiteiten. Dit maakt dat ze worden uitgedaagd in hun zelfredzaamheid en zelfstandigheid. Ze leren zowel met elkaar en met volwassenen van gedachten te wisselen en te onderhandelen als steeds meer zelfstandig een activiteit te organiseren. Kinderopparticipatie stimuleert daarnaast het zelfvertrouwen van kinderen.

4. BETROKKENHEID VAN OUDERS

Wanneer een kind in een kindercentrum verblijft, is het even weg onder de vleugels van de ouders. De pedagogisch medewerker neemt op dat moment de opvoeding zo goed mogelijk waar. De ouders blijven hierbij eindverantwoordelijk. De pedagogisch medewerker stelt zich open op naar verwachtingen en wensen van ouders en probeert hier binnen de mogelijkheden van de groep rekening mee te houden. Prokino ziet hierin de volgende aspecten van belang:

1. Persoonlijk contact
2. Medezeggenschap ouders
3. Pedagogische kans: Opvoedingsondersteuning

4.1. Persoonlijk contact

Het is van belang dat ouders worden geïnformeerd over de ontwikkeling en de begeleiding van het kind in de groep. Andersom kan de pedagogisch medewerker en gastouder niet buiten de informatie van ouders over essentiële gebeurtenissen rondom het kind en om af te stemmen over bepaalde afspraken. Een goede samenwerking en wederzijds vertrouwen dragen bij aan een gevoel van veiligheid van het kind. Informatie-uitwisseling vindt onder andere plaats bij het direct contact zoals bij het halen en brengen, wanneer 10-minuten gesprekjes worden georganiseerd of tijdens ouderavonden.

Naast de formele contactmomenten wil Prokino ouders graag betrokken houden bij de (gastouder-) opvang. Door middel van nieuwsbrieven worden ouders geïnformeerd over vakantieplannen en roosters van pedagogisch medewerkers. Via een nieuwsbrief kunnen ouders ook worden geïnformeerd over thema's en activiteiten binnen een VVE-programma en soms zelfs materialen meekrijgen waarmee ze zelf thuis aan de slag kunnen.

4.2. Medezeggenschap ouders

Pedagogische kwaliteit is een doorgaand proces, waarbij nieuwe ideeën worden ontwikkeld, geïmplementeerd en geëvalueerd. In onze vertaalslag van pedagogische visie naar de praktijk en omgekeerd zijn en worden onderdelen verder uitgewerkt in concrete richtlijnen voor het pedagogisch handelen en de inrichting van het kindercentrum. In dit proces is de oudercommissie onze vaste gesprekspartner.

De oudercommissie heeft adviesrecht over de kwaliteit van de opvang. Dit gaat om praktische zaken als voeding, veiligheid, gezondheid, openingstijden en prijzen. Het adviesrecht heeft eveneens betrekking op het beleid met betrekking tot spel- en ontwikkelingsactiviteiten, de uitvoering van het pedagogisch beleid en de manier waarop de locatie zowel kwalitatief als kwantitatief van personeel wordt voorzien. Prokino heeft dit vastgelegd in een reglement voor de oudercommissies, conform de landelijke wetgeving.

4.3. Pedagogische kans: opvoedingsondersteuning

Prokino ziet opvoedingsondersteuning als een pedagogische kans, die waar gewenst en mogelijk op haar kinderopvanglocatie kan worden aangeboden. Het kindercentrum wordt dan naast opvangcentrum een laagdrempelig expertisecentrum voor opvoedingsvraagstukken. De locatie kan themabijeenkomsten organiseren over veelvoorkomende opvoedingsvraagstukken of op andere wijze informatie aan ouders aanbieden. Indien gevraagd kan het kindercentrum ook individuele ondersteuning aan ouders aanbieden of de ruimte bieden om ouders onder leiding van een deskundige bij elkaar te laten komen en ervaringen uit te wisselen.

5. ONZE MEDEWERKERS

Prokino heeft de kwaliteit van haar opvang hoog in het vaandel staan. Het proces van verbetering en vernieuwing heeft voortdurend de aandacht. De betrokkenheid en inbreng van ouders vindt Prokino belangrijk. Het is onze taak inzicht te geven in hoe kwaliteit zichtbaar en toetsbaar wordt vormgegeven. Kwaliteit van opvang wordt echter voor een groot deel, zo niet het grootste deel, bepaald door de kwaliteit van de pedagogische relatie tussen pedagogisch medewerker en kind. De rol van de pedagogisch medewerker is essentieel waar het gaat om het aanbieden van een stimulerend pedagogisch klimaat voor elk kind. Middels het personeelsbeleid en de daaruit voortvloeiende competentieprofielen en persoonlijk ontwikkelplannen wordt deze kwaliteit bewaakt. Hierbinnen besteedt Prokino aandacht aan:

1. Basisvaardigheden
2. Extra vaardigheden voor pedagogische kansen
3. Een verantwoorde inzet van pedagogische medewerkers.

5.1. Basisvaardigheden

Prokino werkt op alle locaties en in alle gastoudergezinnen met deskundige medewerkers die voldoen aan de opleidingseisen zoals opgenomen in de CAO kinderopvang. Prokino biedt een scholingsaanbod voor alle medewerkers ter versterking van de basisvaardigheden. Volgende kennis van ontwikkelingsfasen, vaardigheden om een veilige omgeving voor elk kind te creëren en het contact met ouders, zijn enkele van de vaardigheden die tot het basispakket van elke pedagogisch medewerker behoren. Vanuit de basisvoorwaarden dat kinderopvang aan ieder kind een veilige omgeving moet kunnen bieden, traint Prokino al haar medewerkers met betrekking tot de seksuele ontwikkeling van kinderen en de Meldcode Kindermishandeling.

Zeker waar het gaat om de buitenschoolse opvang zijn creatieve, sportieve en organisatorische vaardigheden van groot belang, om elke dag weer een gevarieerd en veilig aanbod te kunnen organiseren. Prokino maakt hierbij gebruik van aanwezige talenten van medewerkers. Prokino verwacht daarnaast van haar medewerkers dat zij de Nederlandse taal beheersen, aangezien dit de voertaal is op alle locaties van Prokino. Op veel locaties wordt bovendien gewerkt met een pakket voor vroegschoolse educatie (VVE) wat een goede beheersing van de Nederlandse taal noodzakelijk maakt.

Tot slot is er binnen Prokino een continue screening van het in bezit zijn van de juiste diploma's en een Verklaring Omtrent Gedrag.

5.2. Extra vaardigheden voor pedagogische kansen

Prokino wil haar kindercentra voldoende toerusten om invulling te geven aan de pedagogische kansen zoals in haar pedagogisch beleid beschreven. Onder deze pedagogische kansen vallen functies als vroegsignalering, opvoedingsondersteuning, ontwikkelingsgericht werken voor jonge en oudere kinderen en het omgaan met bijzondere kinderen. Een leuke, veilige, afwisselende en leerzame opvang vraagt van medewerkers specifieke kennis en vaardigheden. Prokino heeft een intern scholingsaanbod, dat pedagogisch medewerkers versterkt om ook deze extrafuncties uit te kunnen voeren. Tevens wordt gebruik gemaakt van externe scholingsmogelijkheden.

5.3. Verantwoorde inzet pedagogisch medewerkers

Om verantwoorde kinderopvang te kunnen bieden werkt Prokino met vaste groepen kinderen in een eigen ruimte, de zogenaamde stamgroepen. Elk groep wordt bemenst door deskundige pedagogische medewerkers. Bij het bepalen van de personeelsbezetting binnen de kinderopvang en bij gastouders houdt Prokino zich aan de Wet op Kinderopvang, binnen de peuterspeelzalen aan de Wet Oké. Dit geldt zowel voor de inzet van gediplomeerd personeel als van zogenoemde BBL-ers en stagiaires. Wanneer bijzondere kinderen worden opgevangen worden waar nodig meer medewerkers ingezet. Wat de inzet van stagiaires verder betreft, hebben de locaties van Prokino de kwalificatie 'erkend leerbedrijf' van Calibris. Kinderen worden zoveel mogelijk in één stamgroep opgevangen. Alleen wanneer ouders schriftelijk toestemming hebben verleend, is het mogelijk dat een kind in twee stamgroepen wordt opgevangen. Met ouders wordt afgesproken op welke dagen en voor welke periode dit gebeurt.

In zowel de dagopvang als de buitenschoolse opvang kunnen kinderen de vaste stamgroep van die dag verlaten. De maximale omvang van de stamgroep wordt dan tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker gelijk, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de groep. Activiteiten waarbij tijdelijk de stamgroep verlaten wordt zijn onder meer knutselactiviteiten, buiten spelen, sport en spel en voorlezen.

Op alle kinderdagverblijven van Prokino is in 2013 invulling gegeven aan het vierogenprincipe. Dit betekent dat – in situaties waarin een pedagogisch medewerker (tijdelijk) alleen op de groep staat - het altijd mogelijk is dat een andere volwassene kan meekijken of –luis-teren. Elke locatie heeft hier maatregelen voor getroffen die het best passend zijn bij de situatie van de locatie. Deze maatregelen zijn besproken met de oudercommissie van de betreffende locatie en staan beschreven in het eigen locatieplan.

TOT SLOT

Op basis van het algemene pedagogisch beleid maken directie en medewerkers van de verschillende locaties een locatieplan. In het locatieplan wordt aangegeven hoe op een locatie invulling wordt gegeven aan de pedagogische doelen en aan één of enkele pedagogische kansen. De structuur van het locatieplan is dezelfde als die van het beleid. Dat wil zeggen dat elk locatieplan een uitgebreide beschrijving geeft hoe de vier pedagogische doelen praktisch vorm krijgen binnen de dagelijkse gang van zaken op de betreffende locatie.

Voor de gastouders is een pedagogisch beleid op maat geschreven, toegespitst op de specifieke situatie van opvang bij gastouders.

Met deze werkwijze wordt aan medewerkers de mogelijkheid geboden om - binnen het gemeenschappelijk kader van Prokino - op lokaal niveau een passende invulling te geven aan het dagelijks werk. In dit proces vinden de medewerkers een belangrijke partner in de oudercommissie.

Stichting Prokino is er voor ouders, kinderen en jongeren. Als professionele organisatie en stichting zonder winstoogmerk zet Prokino zich breed in voor kinderen en hun ouders. Dit doet ze vanuit de grondgedachte veronderstelling dat ieder kind gelijke kansen verdient. Prokino biedt kinderen een veilige en vertrouwde omgeving van waaruit ze kunnen ondernemen en de wereld kunnen ontdekken. Prokino ondersteunt ze hierbij waar nodig, om ze op te laten groeien tot zelfstandige individuen die in harmonie met anderen het leven weten te leven.

De hoofdactiviteit van Prokino is kinderopvang. Verspreid over het land organiseert Prokino buitenschoolse opvang, voor- en tussenschoolse opvang, kinderdagverblijven, gastouders en peuterspeelzalen.